Bijlage meerjarige juridische verplichtingen (bedragen x € miljoen)

	2024 BUDGET	2025 BUDGET	2026 BUDGET	2027 BUDGET	2028 BUDGET	2029 BUDGET
Totaal budget artikel 1	**669**	**537**	**539**	**544**	**596**	**638**
Totaal vrije ruimte artikel 1	**0**	**0**	**7**	**5**	**5**	**5**
1.1 Duurzaam handels- en investeringssysteem, inclusief MVO	29	32	33	34	36	38
wv. Juridisch verplicht	29	17	17	3	0	0
wv. Bestuurlijk gebonden	0	15	16	16	16	16
wv. Beleidsmatig gereserveerd	0	0	0	15	20	22
Totaal vrije ruimte	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
1.2 Versterkte Nederlandse Handels- en Investeringspositie	108	105	97	95	95	95
wv. Juridisch verplicht	108	33	22	22	13	13
wv. Bestuurlijk gebonden	0	72	68	68	68	68
wv. Beleidsmatig gereserveerd	0	0	0	0	9	9
Totaal vrije ruimte	**0**	**0**	**7**	**5**	**5**	**5**
1.3 Versterkte private sector en arbeidsmarkt in ontwikkelingslanden	532	400	409	415	465	505
wv. Juridisch verplicht	532	295	219	219	219	219
wv. Bestuurlijk gebonden	0	105	190	196	246	255
wv. Beleidsmatig gereserveerd	0	0	0	0	0	31
Totaal vrije ruimte	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

	2024 BUDGET	2025 BUDGET	2026 BUDGET	2027 BUDGET	2028 BUDGET	2029 BUDGET
Totaal budget artikel 2	**966**	**909**	**852**	**827**	**927**	**1.001**
Totaal vrije ruimte artikel 2	**0**	**0**	**0**	**0**	**12**	**91**
2.1 Voedselzekerheid	424	359	326	318	356	385
wv. Juridisch verplicht	424	318	226	149	62	24
wv. Bestuurlijk gebonden	0	0	0	0	0	0
wv. Beleidsmatig gereserveerd	0	41	101	169	294	335
Totaal vrije ruimte	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**27**

2.2 Water	192	170	165	167	188	203
wv. Juridisch verplicht	192	170	125	73	28	16
wv. Bestuurlijk gebonden	0	0	40	94	33	6
wv. Beleidsmatig gereserveerd	0	0	0	0	127	168
Totaal vrije ruimte	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**13**
2.3 Klimaat	351	380	360	342	383	413
wv. Juridisch verplicht	351	337	229	109	18	8
wv. Bestuurlijk gebonden	0	42	41	51	52	49
wv. Beleidsmatig gereserveerd	0	0	90	182	302	305
Totaal vrije ruimte	**0**	**0**	**0**	**0**	**12**	**51**

	2024 BUDGET	**2025 BUDGET**	**2026 BUDGET**	**2027 BUDGET**	**2028 BUDGET**	**2029 BUDGET**
Totaal budget artikel 3	**834**	**693**	**642**	**651**	**729**	**789**
Totaal vrije ruimte artikel 3	**0**	**17**	**48**	**80**	**116**	**127**
3.1 Mondiale gezondheid en SRGR	531	447	404	405	453	490
wv. Juridisch verplicht	531	407	154	98	92	92
wv. Bestuurlijk gebonden	0	8	75	75	75	75
wv. Beleidsmatig gereserveerd	0	20	150	200	250	300
Totaal vrije ruimte	**0**	**12**	**25**	**32**	**36**	**24**
3.2 Vrouwenrechten en gender	52	39	37	38	42	46
wv. Juridisch verplicht	52	33	2	1	0	0
wv. Bestuurlijk gebonden	0	0	6	6	6	6
wv. Beleidsmatig gereserveerd	0	4	25	30	30	30
Totaal vrije ruimte	**0**	**2**	**4**	**1**	**6**	**10**
3.3 Maatschappelijk middenveld	219	154	153	158	177	192
wv. Juridisch verplicht	219	150	21	2	1	0
wv. Bestuurlijk gebonden	0	0	0	0	0	0
wv. Beleidsmatig gereserveerd	0	4	113	113	113	113
Totaal vrije ruimte	**0**	**0**	**19**	**43**	**63**	**79**
3.4 Onderwijs	32	52	48	50	56	61
wv. Juridisch verplicht	23	3	1	0	0	0
wv. Bestuurlijk gebonden	0	0	0	0	0	0
wv. Beleidsmatig gereserveerd	9	47	47	47	47	47
Totaal vrije ruimte	**0**	**2**	**0**	**3**	**9**	**14**

	2024 BUDGET	2025 BUDGET	2026 BUDGET	2027 BUDGET	2028 BUDGET	2029 BUDGET
Totaal budget artikel 4	**1.102**	**951**	**842**	**804**	**901**	**975**
Totaal vrije ruimte artikel	**0**	**0**	**291**	**396**	**619**	**693**
4.1 Humanitaire Hulp	610	474	411	376	421	456
wv. Juridisch verplicht	533	400	120	20	5	5
wv. Bestuurlijk gebonden	0	0	0	0	0	0
wv. Beleidsmatig gereserveerd	77	74	0	0	0	0
Totaal vrije ruimte	**0**	**0**	**291**	**356**	**416**	**451**
4.2 Opvang in de regio	291	297	267	258	289	313
wv. Juridisch verplicht	245	292	234	250	125	125
wv. Bestuurlijk gebonden	0	5	33	8	32	32
wv. Beleidsmatig gereserveerd	46	0	0	0	0	0
Totaal vrije ruimte	**0**	**0**	**0**	**0**	**132**	**156**
4.3 Veiligheid en rechtsorde	201	180	164	170	190	206
wv. Juridisch verplicht	201	170	115	55	35	35
wv. Bestuurlijk gebonden	0	10	49	75	85	85
wv. Beleidsmatig gereserveerd	0	0	0	0	0	0
Totaal vrije ruimte	**0**	**0**	**0**	**40**	**70**	**86**

	2024 BUDGET	2025 BUDGET	2026 BUDGET	2027 BUDGET	2028 BUDGET	2029 BUDGET
Totaal budget artikel 5	**446**	**511**	**246**	**266**	**284**	**305**
Totaal vrije ruimte artikel 5	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
5.1 Multilaterale samenw	364	196	172	173	194	208
wv. Juridisch verplicht	331	196	104	88	55	49
wv. Bestuurlijk gebonden	32	0	12	17	50	53
wv. Beleidsmatig gereserveerd	1	0	56	68	89	106
Totaal vrije ruimte artikel 5.1	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
5.2 Overig armoedebeleid	82	78	74	93	90	97
wv. Juridisch verplicht	70	74	62	61	57	57
wv. Bestuurlijk gebonden	11	0	8	5	5	5
wv. Beleidsmatig gereserveerd	1	4	4	27	28	35
Totaal vrije ruimte	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.3 Oekraïne (XVII)		237	0	0	0	0
wv. Juridisch verplicht	0	*0*	0	0	0	0
wv. Bestuurlijk gebonden	0	*185*	0	0	0	0
wv. Beleidsmatig gereserveerd	0	*52*	0	0	0	0
Totaal vrije ruimte	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Dit overzicht bevat een meerjarige uitwerking van de juridisch verplichte budgetten, inclusief een toelichting. Dit overzicht is exclusief overprogrammering.

Toelichting

Artikel 1

De programmering van artikel 1 bestaat uit meerjarige juridische overeenkomsten waaruit een verdeling van de uitgaven over de jaren plaatsvindt waarvoor de overeenkomst is aangegaan. Voor sub-beleidsartikel 1.1 duurzame handelsystemen, zijn er diverse programma's ter bestrijding van kinderarbeid en ter bevordering van IMVO. Voor sub-beleidsartikel 1.2 versterkte Nederlandse handels- en investeringspositie, gaat het om programma's met uitvoeringspartners RVO (o.a. Starters International Business, handelsmissies) en Invest International (o.a. Dutch Trade and Investment Fund). Ook zijn verplichtingen aangegaan voor de Wereldtentoonstelling in Osaka. De programma's met RVO zijn in het lopende jaar juridisch verplicht en in de jaren erna bestuurlijk verplicht. Voor sub-beleidsartikel 1.3 private sectorontwikkeling, zijn er meerjarige verplichtingen aangegaan op het gebied van infrastructuur (o.a. DRIVE, D2B, ORIO) die in latere jaren tot uitbetaling komen, maar ook op het gebied van jeugdwerkgelegenheid (Challenge Fund). Deze programma's zijn juridisch verplicht. Ruimte voor het aangaan van beleidsmatige nieuwe verplichtingen is zeer beperkt door de ombuigingen binnen het ODA budget en ontstaat pas in 2029.

Artikel 2

De programmering onder artikel 2 bestaat uit meerjarige juridische overeenkomsten waaruit een verdeling van de uitgaven over de jaren plaatsvindt waarvoor de overeenkomst is aangegaan. In 2025 zullen meerjarige verplichtingen worden aangegaan voor Voedselzekerheid, Water en Klimaat om uitvoering te gegeven aan de beleidsprioriteiten en toezeggingen naar aanleiding van de VN-waterconferentie. Voor de sub-beleidsartikelen 2.1 Voedselzekerheid en 2.2 Water wordt een groot deel van de budgetten gealloceerd op basis van meerjarige landenstrategieën van posten, voor zover deze kaders nog niet juridisch zijn verplicht, valt het overige deel van dit financiële meerjarige kader onder beleidsmatige verplichtingen omdat Nederland daarover bilaterale afspraken maakt als een betrouwbare en voorspelbare partner in ontwikkelingssamenwerking. Het sub-beleidsartikel 2.3 bevat verplichtingen voor multilaterale klimaatfinanciering en klimaatafspraken zoals bijdragen aan de Global Environment Facility, Green Climate Fund, UNEP en verdragscontributies in het kader van het Kyoto en Montreal protocol.

Artikel 3

De programmering onder artikel 3 bestaat uit meerjarige juridische overeenkomsten. Hieruit ontstaat een verdeling van uitgaven over de jaren waarvoor de overeenkomsten zijn aangegaan. Voor artikel 3.1 zijn middelen meerjarig vastgelegd en bestuurlijk gereserveerd voor vaste bijdrages aan o.a. UNAIDS, UNFPA en de WHO. De beleidsmatig gereserveerde middelen hebben betrekking op de uitvoering van de Mondiale

Gezondheidsstrategie 2023-2030. Voor artikel 3.2 zijn middelen meerjarig vastgelegd voor de partnerschappen gericht op bescherming en bevordering vrouwenrechten en gendergelijkheid. Bestuurlijk zijn middelen gereserveerd voor de vaste bijdrage aan UNWOMEN. De beleidsmatig gereserveerde middelen betreffen de uitvoering van het beleid op het gebied van vrouwenrechten. Voor artikel 3.3 liggen de middelen tot en met 2025 meerjarig vast voor de versterking van het maatschappelijk middenveld onder andere onder het VMM-kader 2021-2025. De beleidsmatig gereserveerde middelen vanaf 2026 betreffen middelen voor nieuwe ondersteuningsactiviteiten voor het maatschappelijk middenveld, zoals aangegeven in de Kamerbrief "Toekomst samenwerking met maatschappelijke organisaties in ontwikkelingshulp". Voor artikel 3.4 zijn middelen beleidsmatig gereserveerd voor de uitvoering van het Beroeps- en Hogeronderwijs programma.

Artikel 4
De programmering onder artikel 4 bestaat uit meerjarige juridische overeenkomsten waaruit een verdeling van de uitgaven over de jaren plaatsvindt waarvoor de overeenkomst is aangegaan. Voor artikel 4.1 humanitaire hulp is het grootste deel van het budget t/m 2025 meerjarig juridisch verplicht. Dit betreft onder andere de bijdragen aan VN-organisaties (WFP, UNHCR, UNRWA), CERF, UNICEF-thematische humanitaire financiering en UNOCHA. Subsidies aan de Dutch Relief Alliance en het Rode Kruis zijn t/m 2026 toegekend. Daarnaast zijn er subsidies uit hoofde van het subsidiebeleidskader “Versterking van de Humanitaire Sector 2024–2027” t/m 2027 toegekend. Voor artikel 4.2 opvang en bescherming in de regio en migratiesamenwerking liggen de middelen meerjarig juridisch vast. Het betreft hier met name het PROSPECTS programma (2024-2027) en COMPASS. Subsidies die zijn toegekend op het subsidiebeleidskader “Migration and Displacement 2023-2028” lopen uiterlijk tot en met 2028. Met betrekking tot artikel 4.3 veiligheid en rechtstaatontwikkeling is een deel van het programma via gedelegeerde landenprogramma’s vastgelegd. Het deel wat ultimo 2023 van deze gedelegeerde middelen niet juridisch is vastgelegd is opgenomen onder bestuurlijk verplicht. De bijdrage aan het Peace Building Fund is verplicht t/m 2026. Er zijn subsidies toegekend uit het subsidiebeleidskader “Contributing to Peaceful and Safe Societies 2024–2031” die uiterlijk in 2031 aflopen.

Artikel 5
Binnen artikel 5.1 zijn de verplichtingen voor de middelen- en kapitaalaanvullingen die vanaf 2025 worden aangegaan met de regionale ontwikkelingsbanken als bestuurlijk verplicht aangegeven. De Algemene Vrijwillige Bijdragen aan UNDP en UNICEF zijn per 2026 opgenomen als beleidsmatig gereserveerd. De financiering van het Assistent-Deskundigenprogramma en overige (m.n. Technische Assistentie) programma’s is voor de komende jaren beleidsmatig gereserveerd. De bijdragen aan UNESCO in 2025 en verder zijn verplichte bijdragen die als juridisch verplicht zijn aangemerkt binnen artikel 5.2 De uitgaven voor schuldverlichting liggen tot en met 2029 grotendeels juridisch vast, de nieuwe verplichting voor schuldverlichting (HIPC IDA-21) is als bestuurlijk verplicht aangegeven. De voorgenomen overige programma’s zijn als beleidsmatig gereserveerd opgenomen. Binnen het nieuwe artikelonderdeel Oekraïne is 78% van de uitgaven in 2025 bestuurlijk gebonden en is het overige budget beleidsmatig gereserveerd.